

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN GENİTAL HİJYEN DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Investigation of Genital Hygiene Behaviors of Health Services Vocational School Students

Hatice DEMİRAĞ¹ (0000-0003-2910-288X), Sevilay HİNTİSTAN² (0000-0002-5907-5723),
Aynur CİN¹ (0000-0002-5861-0421), Birgül TUNCA³ (0000-0002-1066-5159)

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin genital hijyen davranışlarının incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini, Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu paramedik kız öğrencileri (n=100) oluşturdu. Çalışma anketini doldurmayı kabul eden öğrencileri (n=97) "katılımcıların sosyo-demografik özellikler" ve "genital hijyen davranışları ölçeği"nin bulunduğu anket formu (Mayıs-Haziran 2018) dolduruldu. Verilerin değerlendirilmesinde (SPSS 18.00 paket programında) sayı-yüzdeler dağılımı, ortalama ve bağımsız t-testi kullanıldı.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalamasının 20,01±1,12 (min:18, max:23) olduğu, %55,7'sinin birinci sınıf olduğu, %27'sinin Akdeniz bölgesinden geldiği tespit edilmiştir. Genital hijyen davranışları ölçeği puan ortalamasının 86,89±7,124 (min:68, max:108) bulundu. Katılımcıların %70,1'inin haftada en az bir kez banyo yaptığı, %90,7'sinin iç çamaşırlarını sadece kendinin kullandığını fakat %2,1'inin başkalarıyla ortak kullandığı, %20,6'sının iç çamaşırlarını 3-4 günde bir değiştirdiği, %41,2'sinin tuvalete girmeden önce ellerini yıkadığını, %2,1'inin tuvaletten sonra ellerinin yıkayıp yıkamadığı konusunda kararsız olduğu, 63,9'unun tuvaletten sonra temizliğini her zaman önden arkaya doğru yaptığı, %92,8'inin adet dönemlerinde sadece hazır ped kullandığı fakat %2,1'inin adet dönemlerinde bez kullandığı, %3,1'inin ped değiştirmeden önce ellerini yıkamadığı fakat %92,8'inin ped değiştirdikten sonra ellerini yıkadığı, %3,1'inin adetli iken pedini yalnızca iyice dolduğu zaman değiştirdiği belirlenmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak; kız öğrencilerin genital hijyen alışkanlıkları ve adet hijyeni alışkanlıklarında yetersiz oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin ped değişimi sırasında, tuvalete öncesi ve sonrasında el hijyeninin önemi, genital enfeksiyonlar ve üreme sağlığı konusunda eğitim verilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Genital hijyen; Kız öğrenci; Paramedik

ABSTRACT

Objective: This study was planned to examine the genital hygiene behavior of vocational high school students in health services.

Materials and Methods: The study population consisted of paramedic female students (n=100) from Gümüşhane University Kelkit Health Services Vocational School. The questionnaire (May-June 2018) was filled out by the participants who agreed to fill the study questionnaire (n=97) with "socio-demographic characteristics of participants" and "scale of genital hygiene behavior". Number-percentage distribution, mean and independent t-test were used in the evaluation of the data (in the SPSS 18.00 package program).

Findings: It was determined that the mean age of participants was 20,01±1,12 (min:18, max:23), 55,7% was first class and 27,0% was from Mediterranean region. The mean score of genital hygiene behaviors was 86,89±7,124 (min:68, max:108). 70,1% of the participants had at least once a week bathing, 90,7% of them used their underwear only, 2,1% used common with others, 20,6% had their underwear in 3-4 days 41,2% of them had washed their hands before entering the toilet, 2,1% were unfriendly about washing their hands after quilting, 63,9 had always cleaned from the front to the back, 92,8% used only ready-to-use pads, 2,1% used cloths during menstruation, 3,1% did not wash their fingers before replacing the pads, but 92,8% had washed their hands after changing the pads, 3,1% it only changes the pad when it is fully loaded.

Conclusion: As a result; it was found that girls were inadequate in genital hygiene habits and menstrual hygiene habits. It has been determined that students should be educated about hand hygiene prevention, genital infections and reproductive health before and after the toilet.

Keywords: Genital hygiene; Female student; Paramedic

¹Gümüşhane Üniversitesi, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım Programı, Gümüşhane

²Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları ABD, Trabzon

³Gümüşhane Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, Gümüşhane

Hatice DEMİRAĞ, Öğr. Gör.
Sevilay HİNTİSTAN, Doç. Dr.
Aynur CİN, Öğr. Gör.
Birgül TUNCA, Öğr. Gör.

İletişim:

Öğr.Gör. Hatice DEMİRAĞ,
Gümüşhane Üniversitesi, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım Programı, Gümüşhane-Türkiye
Tel: 0(456) 233 10 53 /4148
e-mail:
hatice_etbas@hotmail.com,

Geliş tarihi/Received: 20.07.2018
Kabul tarihi/Accepted: 23.10.2018
DOI: 10.16919/bozoktip.446246

Bozok Tıp Derg 2019;9(1):42-50
Bozok Med J 2019;9(1):42-50

GİRİŞ

Üniversite öğrencileri eğitim-öğretim süreçleri boyunca barındıkları yurt, apart gibi kalabalık ortamlarda kişisel temizlik ve genital hijyen davranışlarını yerine getirmede zorlandıkları veya çoğunlukla ihmal ettiklerinden üreme sağlığı ve özellikle genital enfeksiyonlar açısından risk altındadırlar (1,2). Bireyin sosyo-ekonomik seviyesindeki düşüklük, eğitim düzeyi ve genital hijyen davranışları konusundaki bilgi yetersizliği, genital temizliği yanlış uygulanması, menstruasyon döneminde hijyenik olmayan bezlerin kullanılması ve bu bezlerin uzun tutulması, vajinal duş gibi doğru olmayan sağlık inanç uygulamaları, sağlıksız çevre koşullarında kürtaj ve doğumlar, sağlık personelinin asepsi kurallarını ihlaliyle vajinal muayene, dar ve pamuklu olmayan iç çamaşırlarının kullanılması, uzun süre ve yüksek dozda antibiyotik kullanılması, belirti ve bulgulara rağmen doktora gitmeme gibi birçok faktör genital enfeksiyonların oluşumuna zemin hazırlamaktadır (3-8). Yapılan bir araştırmada, kadınların menstruasyon döneminde duş almama (%38), iç çamaşırını (külotunu) 2-3 günde bir değiştirme (%6), menstruasyon döneminde ped yerine bez kullanma (%23,5), ped günde sadece 1-2 defa değiştirme (%46,5), vajinal duş yapma (%43) gibi ürogenital enfeksiyonlara neden olabilecek riskli genital hijyen alışkanlıklarının olduğu tespit edilmiştir (9). Yine başka bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin perine temizliği ve ne gibi durumlarda doktora gidecekleri konusunda bilgi yetersizlerinin olduğu belirlenmiştir (10).

Kadınların hangi yaşta olursa olsun genital hijyen davranışlarının kazandırılması ve yanlış uygulamaların düzeltilmesi enfeksiyonların önlenmesinde önemli bir adımdır (11,12). Ancak genital hijyen davranışlarını düzeltilebilmek için, ilk önce yanlış ve yetersiz uygulamaların tespit edilmesi gereklidir. Ege ve Eryılmaz'ın (2005) geliştirdiği "Genital Hijyen Davranışları Envanteri," bu amaca yönelik kullanılmakta olmasına karşın içerisinde cinsel ilişki ile ilgili maddeler olması, cinsel olarak aktif olmayan kadınlarda veri kayıplarına neden olduğu tespit edilmiştir (13). Bu sebepten kaynaklı Karahan (2017) "Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (GHDÖ)"ni geliştirerek cinsel yönden de aktif olmayan bayanların

genital hijyen davranışlarının değerlendirilebileceğini bildirmiştir (14). Bu araştırmada, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin genital hijyen davranışlarının incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Tipi

Araştırma, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin genital hijyen davranışlarının incelenmesi amacı ile tanımlayıcı türde yapılmıştır.

Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini, Mayıs-Haziran 2018 tarihleri arasında Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ilk ve acil yardım programı kız öğrencileri (N=100) oluşturdu. Araştırma örneklemini ise; çalışma anketini doldurmayı kabul eden öğrenciler oluşturdu. Çalışma 97 öğrenci ile yürütüldü.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, "katılımcıların sosyo-demografik özellikler" ve "genital hijyen davranışları ölçeği"nin bulunduğu anket formu ile Mayıs-Haziran 2018 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından toplandı. Araştırmanın anket formu dağıtılması sırasında; araştırmacılar tarafından araştırmaya katılan öğrencilere çalışma hakkında bilgi verildi ve araştırmaya katılan öğrencilerden sözlü olur onamı alındı. Araştırmacılar tarafından oluşturulan anket soruları öğrencilerin yaş, kaçınıcı sınıf olduğu, medeni durum, uzun süreli yaşadığı yer, eğitim-öğretim sürecinde nerede kaldığı (ev, yurt), annelerinin eğitim durumu, bir aylık harçlık miktarı, sigara ve alkol kullanıp kullanım durumu gibi sosyo-demografik özellikleri belirlemeye yönelik 10 soru ile "genital hijyen davranışları ölçeği"nin bulunduğu anket formu aracılığı ile toplandı.

Genital Hijyen Ölçeği

Genital hijyen davranışları ölçeği "genel hijyen davranışları" (12 madde), "menstruel hijyen" (8 madde) ve "anormal bulgu farkındalığı" (3 madde) olmak üzere üç alt boyuttan oluşan minimum 23, maksimum 115 puan alınabilen beşli likert tipinde cevaplanan 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek kadınları genital hijyen davranışlarını ölçmekte ve ölçekten alınan puan arttıkça

kadınların doğru genital hijyen davranışı sergileme oranında artmaktadır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılacağı Gümüşhane Üniversitesi Etik Kurulu (2018/5 sayı ve 17/05/2018 tarihli), Kelkit Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü'nden (26/04/2018 tarihli ve 18562243-730.08.03-E.14054 sayılı) ve "genital hijyen davranışları ölçeği"ni geliştiren öğretim üyesinden (Sayın Nazan Karahan) araştırmanın yapılması için gerekli yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce öğrencilere araştırma ve uygulama hakkında gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra öğrencilerden sözel onam alındı.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri bilgisayar ortamında SPSS 18,00 paket programında değerlendirildi. Önemlilik seviyesi $p < 0,05$ olarak alındı. Verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzdeler dağılımı, ortalama ve bağımsız t-testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %55,7'sinin birinci sınıf olduğu, %27'sinin Akdeniz bölgesinden geldiği, %92,8'inin yurttan kaldığı, %72,2'sinin annesinin ilköğretim mezunu veya altında eğitim düzeyine sahip olduğu, %44,3'ünün bir aylık harçlığının 400 ve üzeri Türk Lirası olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların yaş ortalamasının $20,01 \pm 1,12$ (min:18, max:23) olduğu, genital hijyen davranışları ölçeği puan ortalamasının $86,89 \pm 7,124$ (min:68, max: 108), genital hijyen davranışları ölçeği alt boyutu olan genel hijyen alışkanlıklarının $49,21 \pm 4,828$ (min:35-max:60), adet hijyeni alışkanlıklarının $28,18 \pm 2,650$ (min:22-max:37), anormal bulgu farkındalığının $9,49 \pm 2,180$ (min:3-max:15) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri

Değişkenler	Sayı	%
Sınıf		
Birinci sınıf	54	55,7
İkinci sınıf	43	44,3
Uzun süreli yaşadığı yer		
Marmara Bölgesi	2	2,1
Ege Bölgesi	5	5,2
İç Anadolu Bölgesi	8	8,2
Karadeniz Bölgesi	19	19,6
Akdeniz Bölgesi	27	27,8
Doğu Anadolu Bölgesi	16	16,5
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	20	20,6
Okurken kaldığı yer		
Yurttan	90	92,8
Evde Arakadaşlarıyla/ Ailemle	7	7,3
Anne eğitim durumu		
İlköğretim ve altı	70	72,2
Ortaöğretim	14	14,4
Lise ve üzeri	13	13,4
Bir aylık harçlık durumu		
100-150 TL	11	11,3
150-249 TL	17	17,5
250-399 TL	26	26,8
400 ve Üzeri TL	43	44,3

Tablo 2. Öğrencilerin yaş ve genital hijyen ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamaları

Değişkenler	Ortalama	Min-max	SS
Yaş	20,01	18-23	1,123
Genital hijyen davranışları ölçeği	86,89	68-108	7,124
Genel Hijyen Alışkanlıkları	49,21	35-60	4,828
Adet Hijyeni Alışkanlıkları	28,18	22-37	2,650
Anormal Bulgu Farkındalığı	9,49	3-15	2,180

Tablo 3’de öğrencilerin %70,1’inin haftada en az bir kez banyo yaptığı, %3,1’inin iç çamaşırını her gün değiştirmedeği, %8,2’sini pamuklu iç çamaşırını giymediği, %90,7’sinin iç çamaşırını sadece kendinin kullandığını fakat %2,1’inin başkalarıyla ortak kullandığı, %20,6’sının iç çamaşırını 3-4 günde bir değiştirdiği, %41,2’sinin tuvalete girmeden önce ellerini yıkadığını, %2,1’inin tuvaletten sonra ellerinin yıkayıp yıkamadığı konusunda kararsız olduğu, 63,9’unun tuvaletten sonra temizliğini her zaman önden arkaya doğru yaptığı, %90,7’sinin tuvaletten sonra ıslak kalmamak için tuvalet kağıdıyla kuruladığını, %94,8’inin genital bölgesindeki tüylerin uzamaması için sık sık temizlediğini, %92,8’inin adet dönemlerinde sadece hazır ped kullandığı fakat %2,1’inin adet dönemlerinde bez kullandığı, %3,1’inin ped değiştirmeden önce ellerini yıkamadığı fakat %92,8’inin ped değiştirdikten sonra ellerini yıkadığı, %73,2’sinin adetli iken kirlenmese bile 3-4 saatte bir pedini değiştirdiği, %2,1’ini adetli iken duş almadığı, %3,1’inin adetli iken iç çamaşırını kirlenmedikçe değiştirmedeği, %3,1’inin adetli iken pedini yalnızca iyice dolduğu zaman değiştirdiği, %44,3’ünün cinsel bölgesinde kaşıntı ya da yanma olduğunda doktora gittiği fakat %8,2’sinin cinsel bölgesinde kaşıntı ya da yanma olduğunda doktora gitmediği, %49,5’inin cinsel bölgesinde kaşıntı ya da yanma olduğunda doktora gittiği ancak %5,2’sinin gitmediği, %79,4’ünün cinsel bölgesindeki hastalık belirtilerine dikkat ettiği, %4,0’ünün ise cinsel bölgesindeki hastalık belirtilerine dikkat etmediği belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 4’te kız öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu sınıf durumuna göre Genital hijyen ölçeği karşılaştırıldığında, ikinci sınıflarda ($x=3,8453$) olduğu görülmektedir. Buna karşılık birinci sınıflarda ($x=3,7246$) şeklindedir. Katılımcıların Genital hijyen ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda; ikinci sınıf ($x=3,8453$) öğrencilerin genital hijyen ölçeği puanı anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 5’te kız öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu sınıf durumuna göre Genital hijyen ölçeğinin alt boyutları karşılaştırıldığında, genel hijyen alışkanlıkları ile sınıf durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur

($p<0,05$). Analiz sonucunda; ikinci sınıf ($x=4,1938$) öğrencilerin genel hijyen alışkanlıkları anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca adet hijyeni alışkanlıkları ve anormal bulgu farkındalığı ile sınıf durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$)

TARTIŞMA

Ebeveynlerin özellikle de annenin bilinç düzeyi ve öğrenim düzeyine bağlı olarak çocukluktan itibaren genital hijyen alışkanlıklarının öğretilmesinde rol aldıkları düşünülmektedir. Ünal (2017) çalışmasında öğrencilerin yaş ortalamaları 19,1; öğrencilerin (%75)’inin annesi ilköğretim mezunu olduklarını bildirilmiştir (10). Özdemir ve arkadaşları (2012) ise öğrencilerin $20,3\pm 1,17$ yaş ortalaması, %61,9’unun annesinin ilköğretim mezunu veya altında eğitim düzeyine sahip olduğunu, %17,5’inin bir aylık harçlığının 250 ve üzeri Türk Lirası olduğunu bildirmiştir (15). Bu çalışmada, yaş ortalamalarının $20,01\pm 1,123$ olduğu, kız öğrencilerin %55,7’sinin birinci sınıf olduğu, %27’sinin Akdeniz bölgesinden geldiği, %92,8’inin yurttan kaldığı, %72,2’sinin annesinin ilköğretim mezunu veya altında eğitim düzeyine sahip olduğu, %44,3’ünün bir aylık harçlığının 400 ve üzeri Türk Lirası olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1 ve 2).

Araştırmaya katılan kız öğrencilerin genital hijyen davranışları ölçeği puan ortalamasının $86,89\pm 7,124$ (min:68, max:108), genital hijyen davranışları ölçeği alt boyutu olan genel hijyen alışkanlıklarının $49,21\pm 4,828$ (min:35-max:60), adet hijyeni alışkanlıklarının $28,18\pm 2,650$ (min:22-max:37), anormal bulgu farkındalığının $9,49\pm 2,180$ (min:3-max:15) olduğu tespit edilmiştir.

Genital hijyen davranışları ölçeği (min:23-max:115) ve alt boyutlarının [genel hijyen alışkanlıkları (min:12-max:60), adet hijyeni alışkanlıkları (min:8-max:40), anormal bulgu farkındalığı (min:3-max:15)] alabileceği en düşük ve en yüksek puanlar düşünüldüğünde araştırma sonuçlarının istenilen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Genital hijyen davranışları ölçeği ve alt boyutlarının frekans ve yüzde dağılımları

	Tamamen katlıyorum		Katlıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Genel Hijyen Alışkanlıkları										
Haftada en az bir kez banyo yaparım.	68	70,1	9	9,3	2	2,1	7	7,2	11	11,3
İç çamaşırımı (külotumu) her gün değiştiririm.	2	2,1	68	70,1	24	24,7	2	2,1	3	3,1
İç çamaşırlarım çoğunlukla beyaz renktedir.	20	20,6	23	23,7	11	11,3	35	36,1	8	8,2
İç çamaşırlarım genellikle pamuklu cins kumaştandır.	8	8,2	48	49,5	29	29,9	12	12,4	8	8,2
İç çamaşırlarımı sadece ben kullanırım	88	90,7	6	6,2	1	1,0	-	-	2	2,1
İç çamaşırlarımı ütülerim.	11	11,3	20	20,6	19	19,6	31	32,0	16	16,5
İç çamaşırlarımı 3-4 günde bir değiştiririm	20	20,6	7	7,2	2	2,1	22	22,7	46	47,4
Tuvalete girmeden önce ellerimi yıkarım.	40	41,2	27	27,8	15	15,5	13	13,4	2	2,1
Tuvaletten sonra temizliğimi her zaman önden arkaya doğru yaparım.	62	63,9	24	24,7	8	8,2	3	3,1	-	-
Her tuvaletten sonra ıslak kalmamak için tuvalet kağıdıyla kurulanırım.	88	90,7	6	6,2	2	2,1	1	1,0	-	-
Tuvaletten sonra ellerimi yıkarım	90	92,8	5	5,2	2	2,1	-	-	-	-
Genital bölgemdeki tüyleri uzamaması için sık sık temizlerim.	92	94,8	5	5,2	-	-	-	-	-	-
Adet Hijyeni Alışkanlıkları										
Adet dönemlerimde sadece hazır ped kullanırım.	90	92,8	7	7,2	-	-	-	-	-	-
Adet dönemlerinde bez kullanırım	2	2,1	5	5,2	3	3,1	16	16,5	71	73,2
Adet dönemlerimde ped değiştirmeden önce ellerimi yıkarım.	59	60,8	15	15,5	17	17,5	3	3,1	3	3,1
Ped değiştirdikten sonra ellerimi yıkarım	90	92,8	5	5,2	2	2,1	-	-	-	-
Adetli iken kirlenmese bile 3-4 saatte bir pedimi değiştiririm	71	73,2	17	17,5	6	6,2	3	3,1	-	-
Adetliken ılık duş aldığım olur	69	71,1	19	19,6	7	7,2	2	2,1	-	-
Adetli iken iç çamaşırım (külotumu) kirlenmezse değiştirmem	3	3,1	12	12,4	10	10,3	21	21,6	51	52,6
Adetli iken pedimi, yalnızca iyice dolduğu zaman değiştiririm	3	3,1	3	3,1	3	3,1	20	20,6	68	70,1
Anormal Bulgu Farkındalığı										
Cinsel bölgede kaşıntı ya da yanma olduğunda doktora giderim.	43	44,3	22	22,7	21	21,6	3	3,1	8	8,2
Pis kokulu ve değişik renkte vajinal akıntım olduğunda doktora giderim	48	49,5	27	27,8	13	13,4	4	4,1	5	5,2
Cinsel bölgemdeki hastalık belirtilerine dikkat etmem	4	4,1	6	6,2	-	-	10	10,3	77	79,4

Tablo 4. Sınıf değişkenine göre Genital hijyen ölçeğinin anlamlı bir farkın olup-olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonuçları

Alt Boyut	Sınıf	N	X	SS	F	P
	Birinci sınıf	54	3,7246	,340	5,919	<0,05
Genital hijyen ölçeği	İkinci sınıf	43	3,8453	,254		
Bağımsız t-testi						

Tablo 5. Sınıf değişkenine göre genital hijyen ölçeğinin alt boyut puanlarının anlamlı bir farkın olup-olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonuçları

Alt Boyut	Sınıf	N	X	SS	F	P
Genel Hijyen Alışkanlıkları	Birinci sınıf	54	4,0278	,043	9,162	<0,05
	İkinci sınıf	43	4,1938	,034		
Adet Hijyeni Alışkanlıkları	Birinci sınıf	54	3,4977	,398	,128	>0,05
	İkinci sınıf	43	3,5552	,394		
Anormal Bulgu Farkındalığı	Birinci sınıf	54	3,1173	,472	1,078	>0,05
	İkinci sınıf	43	3,2248	,482		
Bağımsız t-testi, p: <0,05						

Çeşitli literatürlerde kadınların banyo yapma sıklığı haftada en az 1 kere %96,6 (14); 2-3 kez %41,2-98,9 arasında (9,17,18,15) bildirilmiştir. Bu çalışmada, öğrencilerin “Haftada en az bir kez banyo yaparım” ifadesine %70,1’inin “tamamen katılıyorum” ve %9,3’ünün “katılıyorum” cevabını vermişlerdir (Tablo 3). Çalışmamızda, banyo yapma sıklığının diğer çalışmalara oranla düşük çıkmasının öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ve yaşadıkları yurdun fiziksel koşullarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Menstrüasyon döneminde yaygın olarak yapılan hatalı (dini, kültürel vb sebeplerle doğru kabul edildiği için) uygulamalardan biri banyo yapmamaktır (19,20). Bu dönemde banyo yapmak, fiziksel ve psikolojik rahatlığın yanı sıra enfeksiyon riskini de azaltmaktadır (21,17,22,23). Yapılan literatür taramasında kadınların banyo yapma alışkanlıklarının incelendiğinde; ilkökul öğrencileri (%7,7-15,1) (24,19), üniversite öğrencileri (%5,1-42,2) (10,15,25,22) ve 15-49 yaş kadınların (%26,5-38) (7,9) menstrüasyon dönemi süresinde duş/

banyo yapmadıkları belirlenmiştir. Bu çalışmada ise; “adetliken ılık duş aldığım olur” ifadesine %0 “hiç katılmıyorum”, %2,1 “katılmıyorum” ve %7,2 “kararsızım” cevaplarını vermişlerdir. Elde edilen bulguya göre öğrencilerin adetliken banyo yapma sıklığı diğer çalışmalardan daha olumlu olmakla beraber beklenenden düşük düzeyde bulunmuştur (Tablo 3).

İç çamaşırı değiştirme sıklığının arttıkça ile vajinal enfeksiyonların azaldığı yapılan çalışmalarla bildirilmiştir (23,26,27). Kadınlarda iç çamaşırının günlük değişimi, perine hijyeninin sağlanması ve genital enfeksiyonların önlenmesi açısından büyük önem arz etmektedir (19). Ulusal yapılan çalışmalarda kadınların her gün iç çamaşırı değiştirme sıklığı %12,9-54,2 olarak bildirilmiştir (7,21,17,19,27,15). Uluslararası bir çalışmada İranlı kadınlarda iç çamaşırı değiştirme sıklığı %74,7 olarak tespit edilmiştir (20). Bu çalışmada ise öğrencilerin “iç çamaşırım (külotumu) her gün değiştiririm” ifadesine “tamamen katılıyorum” (%2,1) ve “katılıyorum” (%70,1) cevaplarını vermişlerdir (Tablo 3). Elde edilen veriler

ulusal düzeydeki literatür sonuçlarından daha yüksek olup, İranlı kadınların sonuçlarına yakın bulunmuştur. Aradaki bu farkın öğrencilerin çoğunluğunun Akdeniz bölgesi'nde (%27,8) yaşıyor olmasından kaynaklandığı tahmin edilmektedir (Tablo 1).

Tuvalet öncesi el yıkamak, ürogenital enfeksiyon riskini azaltmakta hatta enfeksiyonlardan korumaktadır (28,29). Literatürde hemşirelik öğrencilerinin %51,3-75 (10,30,15), üniversite öğrencilerinin (%34.5) (18), 15-49 yaş kadınların (%13.6-20.6) (7,17) tuvalet öncesi el yıkama oranları bildirilmiştir. Bu araştırmada, paramedik öğrencilerin tuvaletten önce el yıkama sıklıkları %69,0 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3). Elde edilen veriler sağlık öğrencileri ile paralel sonuç vermiştir. Aradaki bu farkın kültürel özellikler ve okulda verilen eğitimden kaynaklı olduğu tahmin edilmektedir.

Enfeksiyon zincirinin kırılmasını ve enfeksiyonların bulaşmasını engelleyen en önemli uygulama el yıkamadır. Ünal (2017) çalışmasında öğrencilerin %89,7 tuvaletten sonra ellerini yıkadığını bildirmiştir (10). Üner ve arkadaşları (2009) da katılımcıların %94,7'sinin tuvaletten sonra ellerini yıkadığını saptanmıştır (31). Bizim çalışmamızda öğrencilerin %92,8'inin tuvalet sonrasında ellerini yıkadıkları tespit edilmiştir (Tablo 3). Elde edilen veri, literatürlerde belirtilenlerle uyumlu çıkmıştır.

Literatürde tuvaletten sonra genital temizliğin arkadan öne doğru yapılması ile vajinal enfeksiyon riski arasında ters bir ilişki olduğu bildirilmiştir (17,19,26,32,6). İncelenen çalışmalarda üniversite öğrencilerinin %25,1-41,5 (13,24), lise öğrencilerinin %28,5 (32), ilkokul öğrencilerinin %23,7 (19), 15-49 yaş kadınların %26,1 (29) oranında genital temizliği arkadan öne doğru yaptıkları (yanlış) bildirilmiştir. Bu araştırmada ise; öğrencilerin %11,4'ünün ("Kararsızım", "katılmıyorum" ve "hiç katılmıyorum") tuvaletten sonra genital temizliğini arkadan öne doğru yaptığını ifade etmişlerdir (Tablo 3). Tespit edilen bu veri literatür örneklerinden daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın nedeninin öğrencilerin bir kısmının (2.Sınıf) kadın hastalıkları ve acil bakım konularını almış olmalarından kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Çalışmamızda, ikinci sınıf (x=4,1938) öğrencilerin genel

hijyen alışkanlıkları anlamlı bir şekilde daha yüksek olması tahminimizi desteklemektedir (Tablo 5).

Menstruasyon döneminde disposable olmasından dolayı hazır ped kullanımı, kullanılan pedin türü ve ped değiştirme sıklığı enfeksiyonu önlemek ve genital sağlığı koruma açısından önem arz etmektedir (7). Yapılan bir çalışmada ped kullanımının genital enfeksiyon riskini azalttığı bildirilmiştir (33). Ancak çeşitli nedenlerden (ekonomik yetersizlik, geleneksel inanışlar, ulaşım yönünden ulaşılabilirlik) dolayı özellikle kırsal kesimde yaşayan kadınlar bez kullanabilmektedir. Genital sağlık açısından kullanılan bezlerin ve pedlerin sık değiştirilmesi, bezlerin beyaz ve pamuklu olması, yıkandıktan sonra kaynatılması ve akabinde temiz ortamlarda saklanması, kullanmadan önce ütülenmesi önerilmektedir (7). Ünal (2017) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında %84,5'inin disposable ped, %7,7'isinin de bez kullandığını bildirmiştir (10). Koyun ve arkadaşları (2013) çalışmasında, %95,5'inin disposable ped kullandığını ve %65'inin günde 3 ya da 4 ped değiştirdiğini bildirmiştir (16). Turan ve Ceylan (2007)'in çalışmasında, kadınlar %96,7'sini ped kullandığı, %49,5'inin pedini 3-4 adet/günde değiştirdiği, %35,7'sinin pedini 5-6 adet/günde değiştirdiği bildirilmiştir (24). Yağmur (2007) çalışmasında kadınların %23,5'inin adetliyi bez kullandığını, %46,5'inin 1-2 adet ped/günde değiştirdiğini bildirmiştir (9). Başka çalışmalarda da, ergenlik dönemindeki kızların ped kullanımının %11,2 (34), Nijeryalı gençlerde %44,3 (35) olarak bildirilmiştir. Bizim çalışmamızda, öğrencilerin %92,8'inin hazır ped kullandığı, %2,1'inin bez kullandığı ve %73,2'sinin kirlenme bile 3-4 saatte bir pedini değiştirdiği tespit edilmiştir (Tablo 3). Elde edilen veriler literatür de bildirilenlerin çoğundan daha yüksek bulunmuştur. Aradaki farkın sağlık öğrencisi olmalarından kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Öğrencilerin cinsel anormal bulgu farkındalığı incelendiğinde; %44,3'ünün cinsel bölgede kaşıntı ya da yanma olduğunda, %49,5'inin pis kokulu ve değişik renkte vajinal akıntısı olduğunda doktora gittiği ve %79,4'ünün cinsel bölgelerindeki hastalık belirtilerine dikkat ettikleri tespit edilmiştir (Tablo 3). Ünal (2017) öğrencilerin %64,1'inin cinsel bölgeyi hastalık belirti

ve bulguları yönünden incelediklerini (10), Çankaya (2013) kadınların Pis kokulu ve değişik renkte vajinal akıntı olduğunu %60,7'sinin doktora gittiğini, %21,4'ünün ise gitmediğini bildirmiştir (36). Genel olarak düşünüldüğünde öğrencilerin anormal bulgu farkındalığı beklenenden düşük çıkmıştır.

Tablo 4 ve 5'te kız öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu sınıf durumuna göre Genital hijyen ölçüğünü ve alt boyutları karşılaştırıldığında, genel hijyen alışkanlıkları ile sınıf durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Analiz sonucunda; ikinci sınıf (sırasıyla $x=3,8453$; $x=4,1938$) öğrencilerin genital hijyen puanları (Tablo 4) ve genel hijyen alışkanlıkları (Tablo 5) anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca adet hijyeni alışkanlıkları ve anormal bulgu farkındalığı ile öğrencilerin sosyodemografik özellikleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin genital hijyen davranışlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Sonuç olarak; üniversite öğrencilerinin genital hijyen davranışları ölçeği puanının [ortalama $86,89 \pm 7,124$ (min:68, max:108)] istenilen düzeyde olmadığı ve genital hijyen davranışlarında yetersiz olan bireylerin olduğu tespit edilmiştir. Kadınların genital enfeksiyon risklerinin önlenmesi ve üreme sağlığı açısından genital ve kişisel hijyen alışkanlıklarının doğru bir şekilde kazandırılması gerekmektedir. Bu nedenle; öğrenciler ile kadınlarda hijyen davranışlarının oluşturulmasında rolü olan annelere genital hijyen davranışları, genital hijyenin üreme sağlığı açısından önemi, ped değişimi sırasında, tuvalete öncesi ve sonrasında el hijyenin önemi, enfeksiyon belirtisi ve bulguları, herhangi bir enfeksiyon belirtisi varlığında doktora gitmenin önemiyeti gibi konularda eğitim verilmeli ve eğitimin etkinliği değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

1. Taşkın L. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği: Üreme Sistemi Enfeksiyonları ve Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar. XI. Baskı. Ankara: Sistem Ofset Matbaacılık. 2012. p. 585-607.
2. Çetintaş S. Gebelerde genital hijyen eğitiminin idrar yolu enfeksiyonu semptomlarına etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir; 2015.

3. Czerwinski BS. Variation in Feminine Hygiene Practices as a Function of Age. JOGNN. 2000; 29(6): 625-33.
4. Erbil N, Özkan S, Demir Ü. Determination the Effectiveness of the Nurse to Identify Vaginitis and Examination of the Factors that Cause the Formation of Vaginitis in the Reproductive Aged Women Between 15 and 49 Age. Health and Society. 2002; 12(4): 54-61.
5. Yurdağül Y, Sevil Ü, Özkan S. Kadınlarda Sık Görülen Vulvovajinal Enfeksiyonlar. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2004; 12(2): 105-10.
6. Erbil N, Aşık F. Kız Öğrencilerin Hijyen ve Vajinal Akıntı Hakkında Bilgi, Tutum ve Davranışları. Sağlık ve Toplum. 2005; 15(2): 91-5.
7. Karatay G, Özvarış SB. Evaluation of Applications Regarding the Genital Hygiene of Women Living in Barrel Houses Within a Region Existing a Health Center. Journal of Cumhuriyet University School of Nursing. 2006; 10(1): 7-14.
8. İlgaç A, Sevinç Ö, Utku Uzun S. İki farklı aile sağlığı merkezine kayıtlı doğurgan çağdaki evli kadınların genital hijyen davranışları. TAF Preventive Medicine Bulletin. 2015; 14(2): 153-60.
9. Yağmur Y. Malatya ili Fırat Sağlık Ocağı bölgesinde yaşayan 15-49 yaş kadınların genital hijyen davranışları. Türk Silahlı Kuvvetleri Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2007; 6(5): 325-30.
10. Ünal KS. Determination of Knowledge Levels of Genital Hygiene Behaviors of Nursing Students. Journal of Current Researches on Health Sector. 2017; 7 (1): 23-36.
11. Ocaktan ME, Baran E, Akdur R. Park sağlık ocağı bölgesindeki kadınlarda genital hijyen ile ilgili davranışların değerlendirilmesi. EP-087. 6. Ulusal Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongre Kitabı. 23-25 Nisan 2009; 340-1.
12. Cangol E, Tokuc B. Jinekoloji polikliniğine başvuran kadınlarda genital enfeksiyon sıklığı ve genital hijyen davranışları. Florence .Nightingale Hemşirelik Dergisi. 2013; 21(2): 85-91.
13. Ege E, Eryılmaz G. Genital hijyen davranışları envanterinin geliştirilmesi. Journal of Anatolian Nursing Health. 2005; 8: 67-75.
14. Karahan N. Genital Hijyen Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Gecelik Güvenirlik Çalışması. İstanbul Med J. 2017; 18: 157-62.
15. Özdemir S, Ortabağ T, Tosun B, Özdemir Ö, Bebiş H. Hemşirelik yüksek okulu öğrencilerinin genital hijyen hakkındaki bilgi düzeylerinin ve davranışlarının değerlendirilmesi. Gülhane Tıp Dergisi. 2012; 54: 120-8.
16. Koyun A, Özpulat F, Özvarış ŞB. Bir eğitim programı geliştirme ve değerlendirme süreci: ortaöğretim kız öğrencileri için "genital hijyen" eğitim programı. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi / Gümüşhane University Journal of Health Sciences. 2013; 2(4).
17. Temel M, Metinoğlu M. Tekirdağ İline bağlı I ve IV nolu sağlık ocaklarına başvuran 15-49 yaş kadınlarda genital hijyen uygulamalarının incelenmesi. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi. 2007; 15: 91-9.
18. Ünsal A. Üniversitede okuyan kız öğrencilerin genital hijyen davranışları. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2010; 5: 79-93.
19. Güler G, Bekar M, Güler N, Kocataş S. İlköğretim okulu kız öğrencilerinde menstrüasyon dönemi hijyeni. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi (STED). 2005; 14: 135-9.
20. Bahram A, Hamid B, Zohre T. Prevalence of bacterial vaginosis and impact of genital hygiene practices in non pregnant women in Zanjan, Iran. Oman Med J. 2009; 24: 288-93.

21. Ünsal A, Özyazıcıoğlu N, Sezgin S. Doğu Karadeniz'deki bir belde ve ona bağlı dokuz köyde yaşayan bireylerin genital hijyen davranışları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2010; 13: 12-9.
22. Arslan Özkan İ, Kulakaç Ö. Kadın mahkumlarda genital hijyen davranışları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2011; 14: 31-8.
23. Güler Ç. Kişisel hijyen. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 2004; 3: 119-32.
24. Turan T, Ceylan SS. 11-14 yaş grubu ilköğretim öğrencilerinin menstruasyona yönelik bilgileri ve uygulamaları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 2007; 2: 41-54.
25. Ferris DG, Francis SL, Dickman DE, Miler-Miles K, Waller JL, McClendon N. Variability of vaginal pH determination by patients and clinicians. *J Am Board Fam Med*. 2006; 19: 368-73.
26. Vicdan Kacaroğlu A. Üniversite düzeyindeki kız öğrencilerin genital hijyen davranışlarının belirlenmesi. *Hemşirelik Forumu Dergisi*. 2010; 13: 59-62.
27. Erkal S, Şahin H. An application on determining hygiene behaviors of university students. *International Journal of Business and Social Science*. 2011; 2: 170-6.
28. Zincir H, Bayık Temel A. RİA'ya özel danışmanlık ilkesine göre RİA uygulanması, genital hijyen eğitimi ve vulva vajinal enfeksiyonlarının görülme ilişkisi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2010; 19: 60-7.
29. Demirbağ CC. Kadınlarda idrar yolu enfeksiyonlarında hijyenik alışkanlıklarla ilgili risk faktörleri. *Cumhuriyet Üniversitesi HYO Dergisi*. 2004; 4: 52-8.
30. Ardahan M, Bay L. Hemşirelik yüksek okulu 1.ve 4. Sınıf öğrencilerinin vajinal akıntı ve bireysel hijyen hakkındaki bilgi düzeyleri. *Ege Tıp Dergisi*. 2009; 48: 33-43.
31. Üner S, Sevcen F, Başaran E, Balcı C, Bilaloğlu B. Persons Admitted To A Health Center On Hand Washing Social Determination Of Knowledge And Attitudes Of Some. *TAF Preventive Medicine Bulletin*. 2009; 8(3): 207-16.
32. Arıkan, D, Tortumoğlu, G, Özyazıcıoğlu, N. Öğrencilere Verilen Planlı Eğitimin Menstruasyon Hijyeni Davranışlarına Etkisi, *Uluslar Arası İnsanbilimleri Dergisi*. 2004. ISSN:1303-5134.
33. Özkan S, Demir Ü. 15-49 yaş doğurganlık çağı kadınlarda vajinitisin tanımlanmasında hemşirenin etkinliğinin belirlenmesi ve vajinitisin oluşmasına neden olan faktörlerin incelenmesi. *Sağlık ve Toplum*. 2002; 12(4): 54-61.
34. Dasgupta A, Sarkar M. Menstrual Hygiene: How Hygienic Is The Adolescent Girl? *Indian Journal of Community Medicine*. 2008; 33(2): 77-80.
35. Adinma ED, Adinma JIB. Perceptions And Practices On Menstruation Amongst Nigerian Secondary School Girls. *African Journal of Reproductive Health*. 2008; 12 (1): 74-83.
36. Çankaya S. Gebe Olan Ve Olmayan Kadınların Genital Hijyen Davranışları Ve İlişkili Faktörler [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya; 2013.